

Theo Meijer van het Productschap Akkerbouw:

‘We moeten onze sterke positie behouden’

Theo Meijer: “Aardappelzetmeel is toch wel ‘t zorgenkindje van de toekomst”.

Hoe zit het ook alweer met zetmeelaardappelen? In 2011 is de ont koppeling van steun in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Tot nu toe is de steun voor zetmeelaardappelen nog gekoppeld. Als een akkerbouwer voor 100% steun wil ontvangen, dan is hij verplicht zetmeelaardappelen te telen. Als de akkerbouwer geen zetmeelaardappelen teelt, krijgt hij slechts 40% van zijn steun. Na 2011 is de akkerbouwer niet langer verplicht om zetmeelaardappelen te telen. Dan krijgt hij zijn steun volledig ont koppeld. En mag de akkerbouwer kiezen wat hij gaat doen. Feit is dat er straks 47.000 hectare ‘vrij’ komt waar zetmeelaardappelen op werden geteeld, en waarvan niemand weet wat de akkerbouwer er straks mee gaat doen. Wordt het graan, bieten, wortelen of toch zetmeelaardappelen? En hoe zet die keuze dan straks de positie van

Twee jaar geleden pleitte Theo Meijer, Voorzitter van het Productschap Akkerbouw, in dit blad voor schaalvergroting en opheffing van het verbod op genetische modificatie. Nog steeds is het verbod op genetische modificatie een doorn in het oog van de voorzitter. En hij pleit voor kennisbehoud in de akkerbouwsector om de concurrentiepositie van Nederland veilig te stellen. Voorzitter Meijer en beleidsmedewerker Fred Klein geven hun visie op de aardappelverwerkende industrie. Een gesprek over de toekomst van de zetmeelindustrie, duurzaamheid en genetische modificatie.

al bestaande telers onder druk? Blijft een bedrijf als AVEBE wel aardappelen afnemen van die boeren? En tegen welke prijs? Aardappelzetmeel is daarmee toch wel het zorgenkind voor de toekomst, vindt Meijer.

Duurzaam plastic

In 2009 bedroeg het totale aardappelareaal in Nederland ruim 157.000 duizend hectare. Daarvan bestaat 72.000 hectare uit consumptieaardappelen, 38.000 hectare uit pootaardappelen en bijna 47.000 hectare uit zetmeelaardappelen. “De belangrijkste ontwikkeling in de sector is het verkrijgen van plantaardige eiwitten uit aardappelzetmeel en dat zou wel eens een interessantere gebruikerstoepassing kunnen hebben dan het zetmeel zelf”, zegt Fred Klein. “Als Solanic, een dochteronder-

neming van AVEBE, succesvol wordt met die innovatie, dan zijn ze spekkoper.”

Een andere ontwikkeling die gaande is, is die waar het bedrijf Rodenburg Polymers (zie pagina 4, red) zich mee bezighoudt. Zij maken milieu-afbrekbare ‘plastics’ uit zetmeel. Alleen, zo lijkt het, kan die ontwikkeling prijstechnisch gezien nog niet concurreren met echt plastic. Klein: “Een aanpak kan zijn om de consument op zijn gedrag aan te spreken. Net zoals bij de bewustwording van de kiloknallers. Als ze grootschalig zouden kunnen gaan produceren, dan pas wordt het echt duurzaam.”

‘Kennelijk lukt het gmo-tegenstanders een schrikbeeld op te werpen, zonder hard bewijs’

Buitenspel

Vijftien jaar geleden voorspelde Meijer, toen nog CDA-kamerlid, dat het in 2010 gedaan zou zijn met de akkerbouw in Nederland. De grond was te duur, de loonkosten te hoog, de concurrentie vanuit het buitenland te groot. Hoe zouden we ooit kunnen opboksen tegen landen met enorme landbouwarealen als Oekraïne en Frankrijk. Meijer: “En nu we zover zijn blijkt: de stabiliteit zit in de akkerbouw. Het is geen rozengeur en maneschijn, maar het gaat wel een stuk beter dan in andere sectoren.” Ter illustratie: in Oekraïne is de opbrengst van tarwe zo’n vier ton per hectare. In Nederland loopt het tegen de tien ton per hectare en daarbij is het kwalitatief hoogstaande tarwe. En dat geldt ook voor andere gewassen waaronder aardappels. We blijven meetellen en we kunnen de concurrentie aan. Meijer hoopt desondanks dat de traditionele gewassen als tarwe en gerst niet worden veronachtzaamd. Nederland heeft veel aandacht voor gewassen als hennep en vlas die goed passen in de duurzaamheidsvisie. “Daar wordt dus veel in geïnvesteerd qua geld en kennis. Maar die traditionele rassen hebben we ook hard nodig”, pleit Meijer. “We moeten onze positie proberen te behouden. De afgelopen jaren is er veel kennis vertrokken naar het buitenland. Alles wat er was aan kennis op het gebied van graszaad is overgenomen door buitenlandse bedrijven. Dat is jammer. We zijn wel de beste graszaadleverancier, maar de ontwikkeling zijn we kwijt.” Hetzelfde geldt voor graan. Klein: “De gedachte was vijftien jaar geleden; graan telen moet je in Rusland of Oekraïne. Maar je zal maar afhankelijk zijn van Rusland als het gaat om de invoer van graan. Kijk naar Egypte, dat land krijgt niet meer geleverd als Rusland de grens dichtgooit. Rusland doet dat onder de noemer graantekort, maar het is min of meer een machtsmiddel en zet daarmee en passant het Midden-Oosten buiten spel.”

Als je meegaat in de gedachte dat je produceert daar waar het ‘t goedkoopst is, kom je al snel uit in het Zwarte Zeegebied. “Het is daar ongelofelijk vruchtbaar”, weet Klein. “Zet daar een Nederlandse akkerbouwer neer en hij weet de opbrengst per hectare op te hogen. De gemiddelde opbrengst per hectare in Tsjechië is 4900 kilo en dat is al vrij hoog voor Tsjechische begrippen. Ik ken een Nederlandse akkerbouwer in Tsjechië en die haalt van zijn 2800 hectare 9500 kilo graan per hectare. Hij krijgt zijn adviezen uit Wageningen en dat resulteert in een dubbele opbrengst.” Dat geldt ook voor aardappelen. We zijn het land van pootgoed, wereldwijd vermaard. En toch dreigen we onze plek te verliezen. Het Verenigd Koninkrijk tikkert flink aan de weg. Net als China overigens. Meijer: “Het mooie van aardappels is dat je ze over de hele wereld kunt verbouwen. En zeker als je phytophthora vrije aardappels kunt telen.” Meijer is alleen al om die reden grote voorstander van genetische modificatie.

Zuivere discussie

De woorden genetische modificatie zijn goed voor heftige gevoelens en stevige discussies losmaken. Klein: “En zou het nu alleen maar al lukken om die discussie zuiver te houden. Bij de discussie omtrent genetische modificatie worden dingen door elkaar gehaald.” Klein doelt op gekloonde schapen, kippen met acht koppen. Klein: “waar we het over hebben is het verbeteren van een plantaardig ras binnen de eigen familie waarmee je de natuur versnelt.” Als voorbeeld geeft hij het verhaal van een wetenschapper op het gebied van eiwitten die 27 jaar bezig is geweest om een bepaalde resistentie te verkrijgen. Na die 27 jaar heeft zijn opvolger het overgenomen, en die is nog eens 7 jaar bezig geweest. 34 jaar later dus zegt de opvolger dat als hij met genetische modificatie aan de slag had gemogen, hij de resistentie binnen een half jaar tot een jaar zou hebben gevonden. Klein: “Je zou het met het oog op het weer in Nederland bijna vergeten, maar de wereld heeft straks behoefte aan schoon water. Gebrek aan water wordt hét probleem van een land als Oekraïne. Als je dan ziet dat ze erin geslaagd zijn een rijstvariëteit te maken die 35% minder water hoeft, en hetzelfde resultaat geeft per hectare... dan is dat een stap vooruit.” “Octrooi- en kwekersrecht heeft er ook mee te maken”, vult Meijer aan. “Als een bedrijf als Monsanto een gen uit een plant haalt en verandert, claimen zij dat ze die hele plant tot hun beschikking hebben en mag niemand er iets meer mee doen. Dat zet de Nederlandse kwekers en veredelaars op een oneerlijke achterstand.”

Meijer vindt dat de consument in Europa voor de gek wordt gehouden als het om gmo gaat. “Zestig procent - of laat het vijftig zijn- van alle producten die we consumeren, daar heeft iets van genetische modificatie plaatsgevonden. Van veel producten weten we de herkomst niet precies. Er wordt zoveel geïmporteerd, partijen die worden samengevoegd. Een echt gen-vrij product bestaat niet meer. We zetten onszelf als Europa buitenspel. De Amerikanen maken graag de vergelijking dat wij nog met os en ploeg rondlopen terwijl er allang tractors rondrijden.” Toch heeft Meijer de indruk dat langzaam het ijs een beetje breekt in Brussel: “Het zou goed zijn als individuele landen zelf wat meer mogen beslissen wat ze toelaten of exporteren. Want het is toch vreemd dat we wel genetisch gemodificeerd mogen eten maar niet mogen produceren. Elk stuk vlees uit Zuid-Amerika of uit de VS heeft genetisch gemodificeerd voer gegeten. We houden krampachtig iets in stand dat in de praktijk allang achterhaald is.”